

Stichting 113 Zelfmoordpreventie over het Wetsvoorstel tot wijziging van art. 62 Geneesmiddelenwet

16 januari 2024

Over Stichting 113 Zelfmoordpreventie

Stichting 113 Zelfmoordpreventie is de nationale organisatie voor preventie van suïcide. Suïcide is een van de meest tragische uitkomsten als het gaat om psychische problematiek en mentaal welbevinden. Onze missie is een land waarin niemand eenzaam en radeloos sterft door suïcide. 113 Zelfmoordpreventie biedt laagdrempelige online hulpverlening door professionals en vrijwilligers.

Mensen met suïcidale gedachten en hun naasten kunnen anoniem en gratis gebruik maken van de op reguliere zorg aanvullende diensten van 113 Zelfmoordpreventie. Onze preventieve hulpverlening bestaat onder meer uit hulplijnen (telefonisch en per chat), online anonieme therapeutische begeleiding en digitale zelfhulpmogelijkheden. 113 Zelfmoordpreventie doet ook wetenschappelijk onderzoek om kennis te vergroten en, door toepassing van die kennis, een daling van het aantal suïcides in Nederland te bevorderen. Daarnaast zijn wij sinds 2014 kwartiermaker en coördinator van het landelijk suïcidepreventiebeleid van het ministerie van VWS (inmiddels de Derde Landelijke Agenda Suïcidepreventie) en in die rol intensief aanjager van een sector overstijgende, integrale aanpak, waarbij we in contact staan met tal van landelijke en lokale organisaties in het sociaal domein, onderwijs, bedrijfsleven, etc. Speciale aandacht daarin hebben risicogroepen, waaronder LHBTI-personen en jongeren.

Doel

Dit voorstel van wet is eerder voorbijgekomen als onderdeel van een zogeheten verzamelwet VWS. 113 heeft bij die gelegenheid haar zorgen geuit. Ook nu maakt 113 graag gebruik van de mogelijkheid om een reactie te geven bij de voorgestelde wijziging van artikel 62 Geneesmiddelenwet. Een wijziging die – voor zover het deze reactie betreft – als doel heeft de verkrijgbaarheid van bepaalde UAD-middelen te verruimen.

Zienswijze 113

In het wetsvoorstel wordt toegelicht dat er alleen een ongelijkheid gelijk getrokken wordt tussen online verkoop en verkoop in fysieke winkels. Dat neemt wat 113 betreft geen van de eerder aangevoerde bezwaren weg. De keuze had immers ook gemaakt kunnen worden om juist de online verkoop aan banden te leggen en het op die manier gelijk te trekken.

Met het verruimen van de verkrijgbaarheid van UAD medicatie in fysieke winkels, wordt wat 113 Zelfmoordpreventie betreft een risico genomen. De wijziging leidt tot ruimere beschikbaarheid van zelfzorgmedicatie – van tankstation tot supermarkt – zónder dat er geschoold personeel aanwezig hoeft te zijn om (ongevraagd) advies te geven.

In de nieuwe situatie volstaat het dat mensen via een beschikbaar gestelde iPad op afstand advies mogen vragen. Dit is onwenselijk omdat mensen hun kennis van zelfzorgmedicatie overschatten en de risico's onderschatten. En vanuit oogpunt van zelfmoordpreventie is het ronduit gevaarlijk omdat zelfzorgmedicijnen zoals paracetamol gebruikt kunnen worden voor een suïcide(poging). Het moment van aanschaf biedt juist een kans om het gesprek aan te gaan als je vermoedt dat mensen overwegen een einde aan hun leven te maken. De mogelijkheid verschaffen om digitaal informatie in te winnen over bijwerkingen, is geen adequate vervanging van een gesprek van mens tot mens waarin iemand wordt gezien.

Eén op de vijf suïcides (!) is toe te schrijven aan intentionele vergiftiging.ⁱ Uit veel wetenschappelijk onderzoek blijkt dat beperking tot de toegang van die middelen tot een dalend aantal suïcides en suicidepogingen leidt en het toegankelijker maken van die middelen juist tot een stijgend aantal leidt.ⁱⁱ Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het gebruik van paracetamol bij een suicide(poging) vaak impulsief en slechts kort tevoren gepland is.ⁱⁱⁱ Is sprake van een fatale overdosis paracetamol, dan leidt dat bovendien tot een zeer pijnlijke en langzame dood door onomkeerbaar leverfalen - een sterfproces dat meerdere dagen kan duren.^{iv}

In de nota n.a.v. het verslag stelt de Minister dat hij na de wetswijziging “het CBG zijn standpunt zal vragen over de status van verschillende productengroepen zoals (sterke) pijnstillers, laxeermiddelen en melatonine, dit in het licht van maatschappelijke ontwikkelingen van de laatste jaren.” Ofwel: nadat de verkoop vrijgegeven wordt, zal er worden nagedacht over eventuele aanpassing van verpakkingsgrootte, beperking van het aantal verpakkingen per aankoop en bijvoorbeeld het instellen van een leeftijdsgrens voor aankoop van bepaalde pijnstillers. Uit verschillende internationale studies blijkt dat dergelijke maatregelen effectief zijn.^v

113 maakt zich zorgen of met deze volgorde – eerst verruimde beschikbaarheid, pas daarna check of er maatregelen nodig zijn – een situatie wordt gecreëerd waarmee men de put dempt nadat het kalf is verdronken.

Vanuit dat perspectief adviseert 113 – mocht de wetswijziging toch worden aangenomen – met klem om niet af te wachten tot het aantal suïcides door intentionele intoxicatie stijgt. Maar om in plaats daarvan het CBG zo spoedig mogelijk te verzoeken een standpuntbepaling op te stellen. 113 denkt daarin desgewenst graag mee.

Concluderend

De eerdere zorgen van 113 over deze wetswijziging zijn nog niet weggenomen. Vanuit het perspectief van suicidepreventie acht 113 het onverstandig dat de verkrijgbaarheid van UAD medicatie in fysieke winkels wordt verruimd.

Wordt de wetswijziging toch aangenomen, dan verzoekt 113 met klem het CBG zo spoedig mogelijk te verzoeken een standpuntbepaling op te stellen voor schadebeperkende maatregelen en niet af te wachten tot het aantal al of niet fatale suicidepogingen stijgt.

113 denkt daarin desgewenst graag mee.

Met vriendelijke groet,

Monique Kavelaars

Voorzitter Raad van Bestuur, Stichting 113 Zelfmoordpreventie

i Intentionele vergiftigingen: 307 door medicijnen, alcohol en drugs, 105 door andere giftige stoffen (CBS 2022), stijging in zelf toegebracht letsel op de SEH (alle methode, inclusief intoxicatie) onder jonge vrouwen van 50% in de afgelopen tien jaar; <https://nos.nl/artikel/2503918-meer-jonge-vrouwen-op-eerste-hulp-na-zelfverwonding-of-suicidepoging> en Jaaroverzicht NVIC waarin een toename wordt gezien in het aantal meldingen van over-de-counter-medicatie-intoxicaties onder jongeren (13-17 jaar). <https://www.umcutrecht.nl/nieuws/nvic-meer-overdosering-door-jongeren>

ii WHO 2021

iii Buckley 2022

iv Nederlands Centrum voor Vergiftigingen

v Morgan 2007, Hawton 2013, Morthorst 2020